

ET

SANCO/6429/2009 Rev. 4 (POOL/D5/2009/6429/6429R4-EN.doc)

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 28.10.2009
KOM(2009)584 lõplik

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Loomade heaolu märgistuse võimalikud variandid ning üleeuroopalise loomade kaitse ja
heaolu tugikeskuste võrgustiku rajamine**

{SEK(2009)1433}
{SEK(2009)1432}

SISUKORD

1.	Ettepaneku taust ja üldeesmärgid.....	4
2.	Kuidas suurendada teadlikkust ja läbipaistvust seoses loomade heaoluga?	4
3.	Loomade heaolu ja selle seos muude kvaliteedinäitajatega.....	5
4.	tarbijate teavitamine ja turustusstrateegiad	7
5.	Teavitus- ja koolituskampaaniad.....	7
6.	Rahvusvaheline mõõde	8
7.	Erinevad standardid ja nende võrdlemine	9
8.	loomade heaolu läbipaistvus ja teadusuuringud.....	9
9.	Kokkuvõte	10

SISSEJUHATUS

ELi tasandil on mitu aastat arutatud, kuidas parandada tarbijate teavitamist loomade heaolust loomakasvatuses. Aruteludele pandi algus 2002. aastal, kui võeti vastu ühenduse aruanne „Loomade heaolu käsitlevad eeskirjad kolmandates riikides ja nende mõju Euroopa Liidule”.

Konverentsil „Animal Welfare – Improving by Labelling?” (Loomade heaolu parandamine märgistamisega), mille korraldasid Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Komisjon ja eesistujariik Saksamaa 28. märtsil 2007. aastal Brüsselis, said kõigi huvirühmade esindajad esmakordselt laiaulatuslikest aruteludest osa võtta. Konverentsi tulemuste põhjal võttis ministrite nõukogu 2007. aasta mais vastu järeldused loomade heaolu märgistamise kohta ja kutsus komisjoni üles esitama aruannet, mille põhjal algatada laiaulatuslikke arutelusid sel teemal.

Selle ülesande täitmiseks tellis komisjon väliselt töövõtjalt **teostatavusuuringu**¹ ning palus huvirühmadega ulatuslikult konsulteerida, et seda teemat sügavuti hinnata ja saada selle kohta hinnanguid võimalikult paljudelt huvirühmadelt EList ja väljastpoolt. Uuringu tulemused valmisid 2009. jaanuaris.

Esimeses loomade kaitset ja heaolu käsitlevas ühenduse tegevuskavas (aastateks 2006–2010)² määratakse kindlaks ühenduse poliitika suunad ja nendega seonduvad meetmed eelolevateks aastateks, seades eesmärgiks jätkata loomade heaolu kõrgete standardite edendamist ELis ja rahvusvahelisel tasandil, kaaludes ettevõtluse võimalusi, mida loomade heaolu pakub tootjatele, ning võttes samal ajal arvesse selle temaatika eetilist ja kultuurilist tausta. Mahepõllumajandus ja vabatahtlikud programmid nagu „Label Rouge” või „Freedom Food” on head näited ettevõtluse võimaluste kohta.

Peamine vahend tegevuskava rakendamiseks on loomade heaolu alane spetsiaalne teabevahend, mis loodi ELi seitsmenda raamprogrammiga ja mille eesmärk on dialoogi arendamise ja kogemuste vahetamise lihtsustamine huvirühmade vahel³. Tarbijate parem teavitamine loob võimaluse nn mõjutsükli tekkeks, kus tarbijate tekitatud nõudlus toiduainete järele, mille tootmisel on arvestatud loomade heaolu, edastatakse turustusahela kaudu uuesti esmatootjale, kes võib oma toote eest küsida kõrgemat hinda ning korvata seeläbi osa kõrgematest tootmiskuludest. Kuna loomade heaolu paranemine annab sageli tulemuseks suurenenud tootluse, on tootjatel mitmeid võimalusi seda süsteemi rakendades kasumit saada. Loomade heaoluga tegelevate organisatsioonide, valitsusasutuste, poliitikute, tootjate, jaemüüjate ja tarbijate vaheline dialoog võib tõepoolest kaasa tuua teadlikkuse tõusu ning aidata suurendada loomakasvatustoodangut, parandada tarbijate valikuid ja luua paremaid õigusakte.

Nii teostatavusuuringu tulemused kui ka huvirühmade väljendatud seisukohad toetavad erinevate loomakaitsega seonduvate poliitikavaldkondade integreerimist. Loomakaitsega seoses peetakse Euroopa tasandi koostöö vääriliseks laialdasi töövaldkondi, nagu kodanikele suunatud teavitamisstrateegiade loomine, milles tutvustatakse selliste toodete väärtust, mille

---

¹ Teostatavusuuringu täistekst koos järeldustega on avaldatud veebilehel:
http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/farm/labelling_en.htm

² http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/actionplan/actionplan_en.htm

³ <http://www.animalwelfareplatform.eu>

tootmisel on kinni peetud loomade heaolustandarditest, või siis Euroopa tasandil strateegiliste investeeringute väljatöötamine teadusuuringute jaoks.

Selle poliitikavaldkonna üldeesmärk on muuta nn heaolusõbralike toodete äratundmine ja valikute tegemine tarbijate jaoks lihtsamaks ning anda tootjatele majanduslik tuge loomade heaolu parandamiseks.

1. ETTEPANEKU TAUST JA ÜLDEESMÄRGID

Teostatavusuuringu tulemused näitasid, et on vaja süvendada arutelusid selle üle, kuidas loomade heaolu käsitlevat teavitust paremaks muuta ja millised vahendid selleks kõige paremini sobivad. Käesoleva aruande esitamisega püüab komisjon lihtsustada teostatavusuuringu tulemuste üle peetavaid poliitilisi arutelusid, eelkõige Euroopa Parlamendi, nõukogu, majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komitee vahel. Aruande ettevalmistamisel järgiti metoodikat, mis on kooskõlas komisjoni lähenemisviisiga üldisele põllumajanduse kvaliteedipoliitikale.

Aruandes öeldakse, et ELi teavitamispoliitika loomade heaolust loomakasvatases peaks edaspidi pakkuma ELi loomakasvatajatele vajalikku tuge nn kvaliteedilahingu võitmiseks – teiste sõnadega, võimaldama ELi loomakasvatajatel pakkuda kvaliteetset toodangut ja teavet selle kohta, mida nad teevad, et täita tarbijate ootusi, ja saada seejuures kasumit.

Aruandes käsitletakse järgmisi punkte:

- mil määral kehtivad vahendid, õigusraamistik ja meetmed, mis mõjutavad loomade heaolust teavitamise kvaliteeti ELi loomakasvatustoodangu puhul, suudavad oma eesmärgi saavutada;
- kas neid vahendeid tuleks eesmärgi parema täitumise huvides parandada ja kuidas seda teha ning
- milliseid uusi vahendeid on vaja (kui on), et toetada selle eesmärgi saavutamist.

Käesoleva aruande põhjal peetavate poliitiliste arutelude tulemusi võetakse arvesse ka loomade heaolu alase ühenduse poliitika hindamise raames; komisjon tegeleb praegu hindamisega ja jätkab seda 2010. aastal.

2. KUIDAS SUURENDADA TEADLIKKUST JA LÄBIPAISTVUST SEOSSES LOOMADE HEAOLUGA?

ELi loomakasvatustoodang on tuntud loomade heaolustandardite kõrge taseme poolest. Loomade heaolu käsitlevad õigusaktid on ELis pikaajaline traditsioon, esimene sellekohane ühenduse õigusakt võeti vastu 1974. aastal. Kehtivad loomade heaolu käsitlevad ühenduse õigusaktid sisaldavad miinimumstandardeid, millest kõik tootjad peavad kinni pidama. Kui rakendatakse kõrgemaid loomade heaolustandardeid, peavad tootjad leidma viisi, kuidas saada oma toodangu eest hinda, mis vastab toote lisandväärtusele ja kompenseerib tootja tehtud investeeringud. Ühe võimaluse selleks pakub mahepõllumajanduslik lähenemine,

millele pandi alus konkreetse Euroopa tegevuskavaga,⁴ milles rõhutatakse turu nõudlusest lähtuva poliitika olulisust. Tootele märgitud vabatahtlik teave loomade heaolu näitajate kohta (nt Freedom Food (vabaduses kasvatatud)) on samuti üks viis, kuidas suurendada tarbijate huvi.

Nii kahe Eurobaromeetri uuringu⁵ kui ka teostatavusuuringu⁶ tulemuste analüüs loomade heaolu märgistamise seisukohast näitab, et loomade heaolu märgistus, mille aluseks on teaduslikult põhjendatud järeldused ja mida on hinnatud ühtsete nõuete alusel, aitaks tarbijatel teha teadlikke ostuotsuseid ning võimaldaks tootjatel turustusvõimalusi paremini ära kasutada.

Väga oluline on kaaluda, kuidas ELis ja väljaspool paremini tutvustada nende loomakasvatavate tegevust, kes juba täna lähevad loomade heaolu käsitlevate nõuete ja standardite järgimisega kaugemale Euroopa õigusaktides sätestatud miinimumnõuetest. Arutleda võiks ka selle üle, kas seda eesmärki saab kõige paremini saavutada märgistuse abil (mis põhineb riiklikel ja erastandarditel), riiklike teavitamiskampaaniate või mõlema vahendi kombineerimisega.

3. LOOMADE HEAOLU JA SELLE SEOS MUUDE KVALITEEDINÄITAJATEGA

Teostatavusuuringus kontrolliti mitut kvaliteedimärgist (nt Label Rouge, Freedom Food ja Neuland), lisaks on selles valdkonnas käimas Euroopa tasandil läbiviidavad sõltumatud uuringud (Welfare Quality⁷, EconWelfare⁸, Q-PorkChains⁹, EAWP¹⁰). Nii ELis kui väljaspool seostavad tarbijad mahepõllumajandust kõrgemate loomade heaolustandarditega. Mahepõllumajandustoodangut on tarbijal lihtne ära tunda tänu ELi logole, mida varsti uuendatakse ja mille kasutamine muutub kohustuslikuks alates 1. juulist 2010.

Nii märgistust käsitlevad turustusstrateegiad kui ka uuringud on rõhutanud, et suur osa kodanikest soovib olla informeeritud mitte ainult toote nn füüsilistest kvaliteediomadustest, nagu näiteks soovitud ja soovimatute koostisosade sisaldus,

---

⁴ Euroopa mahepõllumajandustoodete ja mahepõllunduse arenguplaan, KOM(2004)415 (lõplik).

⁵ Eurobaromeetri uuringud 2005 ja 2006: http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/survey/index_en.htm

⁶ Toiduahela hindamise konsortsiumi esitatud teostatavusuuring „Feasibility study on animal welfare labelling and establishing a Community Reference Centre for Animal Protection and Welfare” avaldatakse koos käesoleva aruandega (edaspidi „teostatavusuuring”). Teostatavusuuringu peamine idee on: „Huvirühmad on täiesti ühel meelel, et loomset päritolu toodete puhul on loomade heaolu käsitleva teabe valdkonnas hetkel mitmesuguseid probleeme. Asjaomased huvirühmade organisatsioonid nimetavad sageli kahte probleemset valdkonda: probleemid loomade heaolu standardite ja loomade heaolu kohta esitatud väidetega ning see, et tarbijad ei tunne logosid ega märgistust. Pea ükski ELi huvirühmade organisatsioonide hulgast vastanutest ei öelnud, et probleeme ei ole.”

⁷ Welfare Quality®: Science and society improving animal welfare in the food quality chain – ELi rahastatav projekt (<http://www.welfarequality.net>).

⁸ EconWelfare: Good animal welfare in a socio-economic context: Project to promote insight on the impact for the animal, the production chain and European society of upgrading animal welfare standards – ELi rahastatav projekt (<http://www.econwelfare.eu>).

⁹ Q-PorkChains: Improving the quality of pork for the consumers – ELi rahastatav projekt (<http://www.q-porkchains.org>).

¹⁰ EAWP: European Animal Welfare Platform: Progressing animal welfare through the food chain – ELi rahastatav projekt (<http://www.animalwelfareplatform.eu>).

vaid et nad tahavad teada ka ostetava toidu muid kvaliteedinäitajaid, mis hõlmavad tootmisega seonduvaid eetilisi tegureid ja seda, kuidas loomi on hooldatud¹¹.

Tarbijate seisukohast on loomade heaolu peamiselt usalduse küsimus. See tähendab, et kui loomade heaolu kohta on väide esitatud, ei saa tarbijad praegu veel paljudel juhtudel loomade heaolu tegelikku olukorda ise kontrollida. ELi toiduainete turul moodustavad sellised tooted siiski veel vaid väikese osa. Uuringud näitavad, et see võib olla vähese teabe ja turu läbipaistvuse puudumise tagajärg.

ELis ei ole ühtseid nõudeid loomade heolustandardite märgistuse jaoks ega selleks, kuidas loomade heaolu hinnata. Mõned huvirühmad toetasid põhimõtet, et mida rohkem loomade heaolu kajastavaid eramärgiseid on jaemüügiturul, seda enam on vaja kindlaks määrata metoodika loomade heolustandardite hindamiseks ja võrdlemiseks.

Siit tõstatub küsimus, kas erasektoris kasutuselevõetud healunäitajate märgistussüsteemi mitmekesisus riikide tasandil põhjustab häirivat segadust, mis õigustaks ELi tasandi märgistussüsteemi loomist. On selge, et mistahes ELi tasandi süsteemi puhul, millega saaks küll ära hoida siseturu killustumise ja mis aitaks lihtsustada ühendusesisest kaubavahetust, tuleks tõestada, et see süsteem loob lisandväärtust olemasolevatele erasektori märgistussüsteemidele ja mahepõllumajandust käsitlevatele õigusaktidele¹² ilma neid kahjustamata.

Ehkki tarbijate enamus on hinnatundlik, on mitme uuringu tulemused viimastel aastatel näidanud selliste tarbijarühmade olemasolu, kes on huvitatud teatavate kvaliteediomaduste ja näitajatega (sh loomade heaolu näitajatega) toodete ostmisest. Paljudes liikmesriikides on see kvaliteedile rõhku panev tarbijarühm suutnud luua turustusvõimalused toodetele, mille puhul on järgitud kõrgemaid loomade heolustandardeid, seda kas eraldiseisva kvaliteedikriteeriumina või koos muude keskmisest tasemest kõrgemate näitajatega. Eriti asjakohane näide on mahepõllumajandustoodete turg, kus nõuete ühtlustamine ELi tasandil avas ukse uuele tarbijarühmale: mahepõllumajandustoodete logo äratab tarbijates usaldust toidu ja joogi päritolu ning kvaliteediomaduste suhtes. Logo olemasolu tootel näitab vastavust mahepõllumajandust käsitlevate ELi õigusaktidega, mis tagavad loomade heaolu kõrgetasemeliste standardite järgimise ELis tõhusate kontrollide ja sertifitseerimissüsteemi abil.

Mõned praegu kehtivad märgistussüsteemid kajastavad peale loomade heaolu käsitlevate nõuete ka muid kvaliteedistandardeid, nagu mahepõllumajandustoodete kvaliteet ja keskkonnakaitse. Seepärast tuleks hoolikalt kaaluda võimaliku ELi tasandi loomade heaolu märgistussüsteemiga loodavat lisandväärtust olemasolevate süsteemide taustal, samuti seda, kuidas vältida süsteemide kattumist.

---

¹¹ Welfare Quality®: Science and society improving animal welfare in the food quality chain – ELi rahastatav projekt (<http://www.welfarequality.net>).

¹² Nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 ja selle rakendusmäärus: komisjoni määrus (EÜ) nr 889/2008.

4. TARBIJATE TEAVITAMINE JA TURUSTUSSTRATEEGIAD

Nn kinnistatud märgete kasutuselevõtt on üks viis, kuidas teavitada ostjaid ja tarbijaid toodete omadustest ja põllumajandusliku tootmise viisidest. Loomade heaolu kajastavate kinnistatud märgete (mille aluseks on loomakasvatuse meetodid või standardsed heaolunäitajad) kohustuslik või vabatahtlik kasutamine nõuaks konkreetsete Euroopa standardite väljatöötamist ja selleks oleks vaja luua kõigi asjakohaste loomaliikide ja toodete jaoks ühtne raamistik.

Heaks näiteks kinnistatud märgete kohustusliku kasutamise kohta ELis on toidumunade turustamisstandardid. Munade turustamist käsitlevates õigusaktides nähakse ette kohustus märgistada koorega munad nende saamisele vastava loomakasvatusemeetodi tähisega. On neli lubatud tootmisviisi märgistust: puuris peetavate kanade munad, õrrekanade munad, vabalt peetavate kanade munad ja mahepõllumajanduslikult toodetud munad. Nende tootmisviiside nõuded on sätestatud õigusaktides ja märgistusega edastatakse tarbijale teave, mida tarbija võib tõlgendada kui loomade heaolu käsitlevat teavet ja mune ostes arvesse võtta. Pärast õigusakti rakendamist on peaaegu kõigis liikmesriikides oluliselt suurenenud selliste kanamunade tootmine, mis pärinevad vabapidamisel kanadelt. Munade turustamist käsitlevatel õigusaktidel oli tõenäoliselt oma osa nende tarbijate ostuharjumuste muutmisel, kes loobusid puurikanadelt saadud koorega munade ostmisest muul viisil toodetud kanamunade kasuks, eeldades, et vabapidamisel olevate kanade munade puhul on loomade heaolunõuded paremini täidetud. Lisaks on olemasolevate vabatahtlike kinnistatud märgete näited sätestatud kodulinnuliha turustamisstandardites, mille puhul on loomakasvatusemeetodeid täpselt kirjeldatud ja loomakasvatavad saavad neid kinnistatud märkeid kasutada vaid siis, kui nad järgivad üksikasjalikke eeskirju.

On oluline kaaluda, mis eelised ja puudused kaasneksid sellega, kui kehtestada ELi tasandi turustamisstandardites vabatahtlike või kohustuslike „kinnistatud märgete” määratlused, mis kirjeldaksid loomade heaolu teatavat taset seoses loomakasvatusemeetoditega, eelkõige juhtudel, kui õigusaktides sätestatud miinimumstandardite järgimisest on mindud kaugemale.

5. TEAVITUS- JA KOOLITUSKAMPAANIAD

On teada, et lisaks hinnale mõjutavad tarbijate ostuotsuseid mitmesugused ühiskondlikud tegurid (kultuur, ühiskondlikud normid, sotsiaalne staatus, sotsiaalse rühma ja perekonna mõju) ja isikust endast tulenevad tegurid (teemasse kaasatus, emotsioonid, motivatsioon, suhtumine, normid, isiksuseomadused). Põhimõtteliselt peaks see, kui märgistusel on esitatud rohkem teavet, võimaldama tarbijatel teha teadlikumaid valikuid. Kui tarbijatel puudub usaldusväärne teave loomade heaolu arvestades saadud toodete lisandväärtuse kohta, ei saa neilt oodata, et nad maksaksid toote kõrgemat kvaliteeti peegeldavat hinda.

Teostatavusuuringu tulemused näitavad, et märgistusel on tõenäoliselt siis soovitud mõju, kui tarbijad on a) märgistuse tähendusest teadlikud, b) esitatud teave on hästi mõistetav ja c) tarbijad (või nende alarühmad) on oma ostude tegemisel põhimõtteliselt huvitatud konkreetsest teabest. Eurobaromeetri uuringu andmete

põhjal on see nii toodete puhul, mis on saadud kasutades loomade heaolu sõbralikke tootmisviise.

Teostatavusuuringu tulemused näitavad, et loomade heaolu märgistus võib tõsta tarbijate teadlikkust ja kiirendada turuosa kasvu toodete puhul, mille tootmisel on arvestatud loomade heaolu ja mindud kaugemale ELi õigusaktides sätestatud miinimumstandardite järgimisest. See oli mitme huvirühma üks peamistest eesmärkidest. Selle tulemusena motiveeriks turu nõudlus loomade heaolu arvestavate uute loomakasvatustavade kujundamist. Täiendavad teavitamisalgatused aitaksid tõsta kodanike, ettevõtjate ja tootjate teadlikkust loomade heaolu valdkonnas. Huvirühmad rõhutasid, et teavitamise aluseks peaksid olema põhjalikud teaduslikud uuringud.

Hiljuti töötati välja tarbijate teavitamis- ja koolitusmeetmed, et tõsta teadlikkust loomakasvatusest ja loomakasvatustoodete päritolust. Huvirühmad kiitsid neid teavitamismeetmeid ja need on aidanud suurendada avalikkuse tunnustust nii Euroopa kui ka riikide tasandil tehtud loomade heaolu algatuste suhtes. Samal ajal paranes selles valdkonnas ELi poliitika nähtavus liidu peamiste kaubanduspartnerite jaoks.

Edasiste arutelude käigus on vaja välja selgitada, mis võiks olla avalike teavituskampaaniate roll loomade heaolu alase teadlikkuse tõstmisel Euroopa tarbijate hulgas ja kuidas saaks kampaaniatega kaasa aidata heaolusõbralike toodete turuosa suurenemisele. ELi tasandil on loomade heaolu alase teavitamise heaks näiteks lastele mõeldud Farmland'i veebisait *online*-osalemisvõimalusega, mis on osa hiljutisest mahepõllumajanduse edenduskampaaniast¹³. Tuleks kaaluda, kas loomade heaolu teemalisi teavituskampaaniaid ja koolitusprogramme peaks välja töötama ja organiseerima ELi ja/või liikmesriigi tasandil.

6. RAHVUSVAHELINE MÕÕDE

Komisjoni teostatud analüüsist lähtub, et WTO reeglite kohaselt on vabatahtlikud märgistusüsteemid lubatud tingimusel, et nad on proportsionaalsed ja avatud kolmandate riikide tootjatele, samas kui kohustusliku märgituse kasutuselevõtuga kaasneks WTO tasandil rohkem probleeme. Arutelud selle üle, kuidas mõjutavad kaubandust ühiskondlike probleemide (näiteks loomade heaolu) leevendamiseks võetud poliitilised meetmed, on rahvusvaheliste arengute seisukohast väga aktuaalsed. WTO, OECD, OIE ja CODEX'i raames käivad praegu arutelud teemadel, mis on seotud era- ja riiklike standarditega ning nende mõjuga kaubandusele ja arengumaade turulepääsule.

Vabatahtlik sertifitseerimine, mille aluseks on ühtlustatud nõuded loomade heaolule, mõjuks ELi impordi puhul tõenäoliselt positiivselt neile riikidele, kes kaaluvad juba jätkusuutlike meetodite kasutamist loomakasvatuses, ja toodetele, mis on saadud loomapidamise vähem intensiivsete meetoditega. Ühtlustamine tagaks parema turulepääsu ja võimaldaks investeringuid pikemaajaliselt kavandada.

¹³

<http://www.farmland-thegame.eu>

http://ec.europa.eu/agriculture/organic/animal-welfare_en

ELi rahvusvahelisi kaubandusalaseid kohustusi silmas pidades on oluline kaaluda võimalusi, kuidas tagada seda, et väljaspool ELi valmistatud ja ELi tootmisnõuetele vastava toote puhul saaks rakendada mis tahes ELi kvaliteedisüsteemi ja et see kvaliteedisüsteem oleks vastavuses ELi kohustustega WTO ees. On vaja kaaluda, kuidas mis tahes selline süsteem mõjutab kolmandaid riike, eriti keskendudes arenguriikidest partneritele ja sellele, kuidas nad suudaksid kohaneda.

7. ERINEVAD STANDARDID JA NENDE VÖRDLEMINE

Uuringu tulemused näitavad, et enamiku Euroopa tarbijate sõnul ei ole nende poolt ostetaval kaubal esitatud teavet loomade heaolu kohta. Seepärast soovitataksegi loomade kaitset ja heaolu käsitlevas ühenduse tegevuskavas (aastateks 2006–2010) välja töötada loomade heaolu standardnäitajad, et oleks olemas teaduslikult põhjendatud vahend loomade heaolu mõõtmiseks, heaolu taseme tõstmiseks ja inimeste paremaks teavitamiseks. Projekti „Welfare Quality” käigus tehtud töö võiks olla loomade heaolu käsitlevate teaduslike näitajate väljatöötamise aluseks. Selle alusel võiks välja töötada loomade heaolu klassifitseerimise süsteemi, mille aluseks ei oleks tootmismeetod, vaid loomadest lähtuvad näitajad ning mis annaks tarbijatele läbipaistvat ja usaldusväärset teavet. Sellega seonduvalt rõhutasid mitu huvirühma, et üleeuroopalise loomade kaitse ja heaolu tugikeskuste võrgustiku loomine võiks olla konkreetne lahendus tehnilise abi osutamisel süsteemi edasiseks arendamiseks.

Mõõtevahendi või mõõteskaala väljatöötamine, mis võimaldab võrrelda loomade heaolu standardite järgimist liikide, loomakasvatusemeetodite ja tarneahela etappide kaupa, on suund, mille poole liiguvad kogu maailma turud ja millele keskendutakse teadusuuringutes. Loomade heaolu hindamine kõigis asjakohastes väärtusahela etappides (peamiselt loomapidamisel, transpordil ja tapmisel) on loomade heaolu märgistusüsteemide keskmes. Teostatavusuuringu tulemustest oli näha, et tihti vaieldakse näitajate kehtivuse ja usaldusväarsuse üle. Siiani arutluse all olnud põhjapanevamad näitajad (näiteks „bioloogiline stressitaluvus”) on saanud kriitika osaliseks just eelkõige teadlaste ja tootjate poole pealt, sest neid näitajaid on raske mõõta.

Mõni huvirühm leiab, et teaduslik ja läbipaistev loomakasvatussüsteemide valideerimine muudaks tootja jaoks avalikkuse teavitamise lihtsamaks, kui kõne all on loomade kõrged heolustandardid. Küsimus on, kas selline valideerimine peaks toimuma Euroopa tasandil ja kui, siis kuidas.

8. LOOMADE HEAOLU LÄBIPAISTVUS JA TEADUSUURINGUD

Huvirühmadega konsulteerimise käigus selgus, et Euroopa tasandi koostöö vääriliseks peetakse selliseid laialdasi töövaldkondi nagu kodanikele suunatud teavitamisstrateegiade loomine, milles tutvustatakse nende toodete väärtust, mille tootmisel on kinni peetud loomade heolustandarditest, või siis Euroopa tasandi strateegiliste investeeringute väljatöötamine teadusuuringute jaoks.

2006. aastal vastuvõetud loomade heaolu käsitlevas ühenduse tegevuskavas on juba sätestatud, et loomade heolustandardite haldamist, ajakohastamist ja levitamist, samuti asjakohaste sotsiaal-majanduslike uuringute ettevalmistamist ja mõju

hindamist saaks muuta tõhusamaks üleeuroopalise koordineeritud lähenemisviisiga. Seepärast kaalus mitu huvirühma võimalusi paremaks koordineerimiseks ja Euroopa tasandil ekspertide rakendamiseks, et tõhustada meetmete võtmist selles poliitikavaldkonnas.

ELis on juba väike tuumik institutsioone, kes tegelevad loomade heaolu küsimustega, näiteks Euroopa Toiduohutusamet (EFSA), Teadusuuringute Ühiskeskus (JRC) ja riiklikud referentlaborid. Praegu siiski ei kata nende tööülesanded kõiki eksperthinnanguteks vajalikke valdkondi ja mitmed huvirühmad rõhutasid just loomade heaolu küsimuste koordineerimise vajalikkust ELi tasandil.

Lisaks on Euroopa teadusringkondades valmimas viis aastat kestnud ja tihedat koostööd nõudnud projekt „Welfare Quality”. Teadlased, kellega on konsulteeritud, on mitmel korral rõhutanud, et kiiresti on vaja luua alaline Euroopa võrgustik. Lisaks on mitmed ELi kaubanduspartnerid¹⁴ nii teaduse- kui majanduse valdkonnast üles kutsunud moodustama koostöövõrgustikku, mis tegutseks projekti „Welfare Quality” jälgedes. Lisaks väljendas mitu huvirühma vajadust ELi tasandil teabe järele, mis pärineks sõltumatult allikalt, osutades samas tegevuste kattuvuse ohule.

Kõige selle taustal analüüsiti teostatavusuuringu raames tugivõrgustiku mitmeid mudeleid ja seonduvaid kulusid. Kõige enam eelistati Euroopa tugikeskuste võrgustikku, mis võiks osutada tehnilist abi loomade heaolu käsitleva poliitika väljatöötamisel ja rakendamisel, sealhulgas loomade heaolu sertifitseerimisel ja märgistamisel. Võrgustikku peaks juhtima keskne koordineerimisasutus, mis teeb koostööd liikmesriikide asjakohaste uurimisasutuste võrgustikuga, kusjuures kõik need asutused kiidab heaks ühendus. Selline süsteem on end hästi õigustanud toiduahela valdkonnas, kus ühenduse referentlaborid koordineerivad riiklikke referentlaboreid¹⁵. Võrgustikku kuuluvate partnerasutuste ülesannete hulka võiks kuuluda uuringute ja mõju hindamiste läbiviimine, loomade heaolu alased sihtuuringud ühenduse vajadustest lähtuvalt, tutvustus- ja levitamismeetmed jne.

n vaja kaaluda, kas eelised, sealhulgas halduskoormuse osas, kaaluksid üles puudused, mis seonduvad üleeuroopalise riiklikest tugikeskustest koosneva võrgustiku rajamisega selleks, et kinnitada teaduslikke heaolustandardeid, mis on vabatahtlikkuse alusel vastu võetud, ning aidata kaasa loomade heolupoliitikaga seonduvate mitmesuguste põhimõtete väljatöötamisele. Üheks võimaluseks oleks kasutada ühenduse loomatervishoiu referentlaborite näol olemasolevat mudelit. Ühenduse referentlaboreid rahastatakse nn veterinaariavahenditest (nõukogu otsus 2009/470/EÜ) ning nad osutavad teatavaid kindlaid teenuseid ja koordineerivad riiklike referentlaborite tööd ühenduse vajadustele vastavalt.

9. KOKKUVÕTE

Käesolevas aruandes tutvustati mitmeid teemasid seoses loomade heaolu märgistamise ja sellest teavitamisega, võimalikku Euroopa tugikeskuste võrgustiku loomist, et kaitsta loomi ja nende heaolu. Aruanne koostati 2009. aasta jaanuaris

---

¹⁴ Projekti „Welfare Quality” partnerid: <http://www.welfarequality.net/everyone/26562/7/0/22>.

¹⁵ Komisjon on tellinud ühenduse referentlaborite süsteemi välishindamise, tulemused esitatakse 2009. aasta lõpus.

komisjonile laekunud välisuuringu tulemuste põhjal. Aruande eesmärk on võimaldada Euroopa Parlamendil, nõukogul, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel ning regioonide komiteel läbi viia põhjalikke arutelusid loomade heaolu märgistamise teemadel, nagu kutsus üles nõukogu. Institutsioonidevahelised arutelud pakuvad komisjonile mõtteainet võimalike tulevaste poliitiliste lahenduste kavandamiseks¹⁶. Poliitiliste arutelude käigus tehtud mis tahes konkreetsete ettepanekute mõju hinnatakse edaspidi põhjalikult.

---

¹⁶ Vt ka mõju hindamise aruannet, mis on lisatud käesolevale aruandele (KOM(2009)xxxx).